

Michael KLESSMANN (ed.), *Handbuch der Krankenhausseelsorge,*

Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2013, 4. přeprac. vyd., 368 s.,
ISBN 978-3-525-62403-6.

Klinická pastorační péče, poskytovaná ve zdravotnických zařízeních nemocničními kaplany, je v české odborné literatuře zpracována spíše okrajově. Významný příspěvek k této problematice představuje kniha z německojazyčného prostředí *Handbuch der Krankenhausseelsorge*, jejímž editorem je pastorační teolog Michael Klessmann, který se v ní spolu s dalšími více než dvaceti autory podělil o své praktické zkušenosti z práce v oblasti pastorační psychologie, klinické pastorační péče, práce nemocničního kaplana či supervize. O aktuálnosti tohoto tématu svědčí i skutečnost, že kniha vyšla v roce 2013 již ve čtvrtém vydání. V předmluvě k tomuto vydání M. Klessmann uvádí: „Klinická pastorační péče musí být v živé interakci se společenskými, medicínsko-technickými a ekonomickými změnami, ke kterým v oblasti nemocniční péče resp. medicíny dochází, aby zůstala aktuální a mohla odpovídajícím způsobem reagovat na potřeby lidí, kteří se léčí či pracují v instituci zvané nemocnice.“¹

Z tohoto požadavku vychází i příspěvky v první části knihy. Pozornost je v nich věnována především otázce postavení klinické pastorační péče v sekulárních nemocnicích, které jsou dnes medicínsko-technicky zaměřenými, vysoce komplexními institucemi orientovanými na hospodárnost, efektivnost a konkurenceschopnost na „trhu se zdravím“. Aby zde měla klinická pastorační péče své místo, je třeba stanovit cíle, koncepty, pracovní postupy a především teologická kritéria pro „dobrou praxi“ (z Bible vycházející opce pro chudé, křesťanské chápání bolesti a smrti, principy spravedlnosti a solidarity) a vyzdvihnout přínos nového pohledu na pacienta, jež do rutinního chodu nemocnic klinická pastorační péče vnáší. Dalším z témat, kterým se první část knihy zabývá, je vztah spirituální péče (*spiritual care*), poskytované nemocnicemi v rámci paliativní medicíny, a klinické pastorační péče, poskytované církvemi. Autor příspěvku nezamlčuje problematičnost spirituální péče, často synkreticky pojímané, zároveň však vidí příležitost pro klinickou pastorační péči, která zde může nalézt své místo a převzít organizaci a koordinaci spirituální péče poskytované v rámci nemocnic různými profesními skupinami. Stručný pohled do historie péče o nemocné uzavírá první část knihy.

Předmětem druhé, ústřední části knihy je klinická pastorační péče na vybraných odděleních nemocnice, jako je např. oddělení intenzivní péče, kardiologie, onkologie, gynekologie, geriatrie, ale také klinická pastorační péče o pacienty nemocné AIDS, psychiatrické pacienty, suicidanty a dal-

1 Michael KLESSMANN (ed.), *Handbuch der Krankenhausseelsorge*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2013, s. 9.

ší. Jsou zde představena specifika těchto oddělení a jimi poskytované péče, tomu odpovídající rozdílné koncepční a metodické přístupy klinické pastorační péče a nároky kladené na nemocniční kaplany v závislosti na druzích onemocnění. Pozornost je věnována otázkám, které si pacienti v souvislosti se svou nemocí kladou, a jejich teologické reflexi, významu klinické pastorační péče pro rodinné příslušníky pacientů a zdravotnický personál, nechybí ani ukázky rozhovorů s pacienty a kazuistiky.

Závěrečná, třetí část nabízí pohled na klinickou pastorační péči v církevním kontextu. Příspěvky v této části knihy pojednávají mj. o různých aspektech náboženské zkušenosti v nemocnici coby sekulární instituci, věnují se otázce antropologických, teologických a etických aspektů zdraví a nemoci, ekumenické spolupráci v nemocnici, práci dobrovolníků v klinické pastorační péči, opomenuty nebyly ani důležité otázky psychohygieny nemocničních kaplanů a dobrovolníků a jejich supervize. M. Klessmann se ve svém příspěvku zabývá profetickou dimenzí klinické pastorační péče, využívající metody tří kroků: vidět – posoudit – jednat, známých z metodologií pastorální teologie. Podle Klessmanna se i klinická pastorační péče musí orientovat na „opci pro chudé“, k nimž v prostředí nemocnice patří pacienti „na okraji“, tedy tzv. problémoví pacienti reagující na nemoc neklidem, strachem či agresivitou, dále pacienti psychiatričtí, senioři nebo nevyléčitelně nemocní a umírající, kteří často trpí informačním deficitem, nedostatkem respektu a úcty. Knihu uzavírá výhled do budoucnosti klinické pastorační péče jakožto služby církve v pluralitní společnosti a s tím spojená otázka, jakou podobu církve má klinická pastorační péče v podmínkách současných společensko-náboženských změn reprezentovat.

Knihu *Handbuch der Krankenhausseelsorge* přináší ucelený pohled na klinickou pastorační péči s řadou konkrétních příkladů její realizace, ukazuje její přínos a význam pro pacienty, rodinné příslušníky i zdravotnický personál, pro vyrovnávání se pacientů s nemocí, bolestí a smrtí; nastiňuje možnosti a hranice interdisciplinární spolupráce a nezastírá obtíže spojené s postavením klinické pastorační péče v podmínkách dnešních především medicínsko-technicky orientovaných nemocnic. Přínosem této knihy je různost pohledů na teologické a metodické koncepte klinické pastorační péče, v nichž se odráží pluralita názorů jednotlivých autorů. Ačkoli kniha vychází ze zkušeností s klinickou pastorační péčí v sousedním Německu, obsahuje řadu cenných podnětů a témat aktuálních i v českém kontextu.

Jana Maryšková
(TF JU, marysj00@tf.jcu.cz)